

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ympäristönsuojelulain muuttamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ei vielä säädetä mikroepäpuhtauksien varsinaisesta poistovelvoitteesta tai lietteestä ja yhdyskuntajätevedestä peräisin olevan fosforin uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevasta numeerisesta vähimmäistavoitteesta. Nyt tehtävillä määritelmillä ja rajauksilla on kuitenkin merkitystä direktiivin myöhemmän toimeenpanon kannalta.

Jatkovalmistelussa tehtävät ratkaisut voivat vaikuttaa olennaisesti puhdistamolietteiden laatuun sekä niistä valmistettavien kierrätysravinteiden käyttö- ja markkinaedellytyksiin. Tulevat vaatimukset voivat lisäksi lisätä erityisesti suurten jätevedenpuhdistamojen investointi- ja käyttökustannuksia sekä puhdistamolietteen käsittelystä aiheutuvia kustannuksia. Siksi jäteveden puhdistamista, puhdistamolietteen käsittelyä, ravinteiden talteenottoa ja kierrätysravinteiden käyttöä tulee tarkastella yhtenäisenä kokonaisuutena.

Yhdyskuntajätevesien käsittelyyn liittyvät määritelmät

SBB pitää kannatettavana, että teollisuus- ja laitosjätevesi määritellään erikseen. Määritelmä selkeyttää yhdyskuntajätevesien ja muiden jätevesivirtojen välistä eroa ja luo perustaa teollisuus- ja laitosjätevesien myöhemmälle sääntelylle.

Teollisuus- ja laitosjätevesien hallinnalla on keskeinen merkitys sekä jätevedenpuhdistamon toiminnan että puhdistamolietteen laadun kannalta. Puhdistamolietteen ja siitä valmistettavien kierrätysravinteiden laatu määräytyy olennaisesti sen perusteella, mitä aineita viemäriverkostoon johdetaan.

Tulevassa yhdyskuntajätevesidirektiivin 14 artiklan kansallisessa toimeenpanossa tulee vahvistaa lähdeohjausta ja varmistaa, että teollisuus- ja laitosjätevesien sisältämien haitallisten aineiden pääsy yhdyskuntajätevedenpuhdistamoille ehkäistään mahdollisimman tehokkaasti. Sääntelyn tulee tukea kuormituslähteiden tunnistamista, riittävää seurantaa ja toimivia teollisuusjätevesisopimuksia.

Haitallisiin aineisiin on ensisijaisesti puututtava niiden synty- ja päästölähteellä. Puhdistamolla toteutettava käsittely ei voi korvata toimivaa lähdeohjausta, sillä kaikkia haitallisia aineita ei voida poistaa jätevedestä puhdistusprosessissa eikä niiden päätymistä puhdistamolietteeseen voida aina estää.

Yhdyskuntajätevedenpuhdistamon kuormituksen ja direktiivitaajamien määrittäminen

SBB pitää tärkeänä, että kuormituksen määrittämistä koskevat säännökset ovat selkeitä, läpinäkyviä ja ennakoitavia. Määrittämisessä tulee voida ottaa asianmukaisesti huomioon kausittainen ja muu merkittävästi vaihteleva teollisuus- ja laitosjätevesikuormitus.

SBB pitää myös tärkeänä, että direktiivitaajamien määrittäminen perustuu selkeisiin ja yhdenmukaisiin kriteereihin. Menettelyn tulee olla läpinäkyvä ja mahdollistaa toiminnanharjoittajien pitkäjänteinen varautuminen tuleviin velvoitteisiin ja investointeihin.

Mikroepäpuhtauksille herkkien alueiden määrittäminen

SBB pitää tärkeänä, että mikroepäpuhtauksille herkkien alueiden määrittäminen perustuu avoimeen, yhdenmukaiseen ja tutkimustietoon perustuvaan riskinarviointiin. Arvioinnissa tulee tunnistaa jäteveden sisältämien mikroepäpuhtauksien lähteet, määrät ja kulkeutumisreitit.

Jatkovalmistelussa tulee tarkastella mikroepäpuhtauksien pitoisuuksia käsitellyssä jätevedessä ja niiden vaikutuksia vastaanottavassa vesistössä, sekä samalla on arvioitava, miten mikroepäpuhtaudet ja niiden hajoamistuotteet jakautuvat käsittelyssä veteen, puhdistamolietteeseen, tuhkaan, käytettyihin adsorbentteihin ja muihin sivuvirtoihin.

Mikroepäpuhtauksien poistamisen vaikutukset puhdistamolietteen laatuun

SBB kannattaa toimia mikroepäpuhtauksien aiheuttamien ympäristö- ja terveysriskien vähentämiseksi. Poistomenetelmien valinnan ja sääntelyn tulee kuitenkin perustua kokonaisympäristövaikutusten arviointiin.

Mikroepäpuhtauksien käsittely ei saa johtaa siihen, että haitalliset aineet ainoastaan siirtyvät käsitellystä vedestä puhdistamolietteeseen, tuhkaan, käytettyihin adsorbentteihin tai muihin sivuvirtoihin. Haitta-aineiden siirtyminen voi heikentää puhdistamolietteiden

laatua, hyödyntämiskelpoisuutta ja markkinakelpoisuutta sekä vaikeuttaa ravinteiden kierrätystä.

Jatkovalmistelussa tulee arvioida eri käsittelytekniikoiden vaikutukset vähintään mikroepäpuhtauksien ja niiden hajoamistuotteiden kulkeutumiseen, puhdistamolietteen ja siitä valmistettavien tuotteiden haitta-ainepitoisuuksiin, lietteen sisältämien ravinteiden ja orgaanisen aineksen hyödyntämiseen, ravinteiden talteenottoon ja kierrätysravinteiden valmistukseen sekä käsittelyssä syntyvien muiden sivuvirtojen hyödyntämiseen ja loppukäsittelyyn.

Liian tiukat tai epäselvät vaatimukset voivat ohjata puhdistamolietteitä perusteettomasti termiseen käsittelyyn, kuten polttoon tai pyrolyysiin, myös tilanteissa, joissa lietteen tai siitä valmistettujen tuotteiden hyödyntäminen ravinteina olisi turvallista ja tarkoituksenmukaista. Sääntelyllä ei tule ohjata ennalta tiettyyn käsittelymenetelmään, vaan vaihtoehtoja tulee arvioida niiden ympäristö-, ilmasto-, ravinnekierto- ja kustannusvaikutusten kokonaisuuden perusteella.

Jäteveden puhdistustason parantaminen ei saa tarpeettomasti heikentää puhdistamolietteiden ja niistä valmistettavien kierrätysravinteiden laatua tai käyttömahdollisuuksia.

Lieteperäisen fosforin hyväksyminen osaksi fosforin kierrätystavoitteita

Uudelleenlaaditun yhdyskuntajätevesidirektiivin mukaan komissio voi myöhemmin asettaa lietteestä ja yhdyskuntajätevedestä peräisin olevan fosforin uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevan vähimmäistavoitteen.

SBB pitää välttämättömänä, että maataloudessa ja viherrakentamisessa lainsäädännön mukaisesti käytettyjen lieteperäisten lannoite- ja maanparannusvalmisteiden sisältämä fosfori hyväksytään osaksi fosforin kierrätystavoitteiden saavuttamista.

Fosforin kierrätystä ei tule määritellä siten, että ainoastaan erillisillä talteenottoteknologioilla tuotettu fosfori hyväksyttäisiin kierrätetyksi fosforiksi. Myös käsitellyn puhdistamolietteen, lietepohjaisen mädätteen ja niistä valmistettujen lannoite- ja maanparannusvalmisteiden asianmukainen käyttö palauttaa fosforia hyötykäyttöön ja korvaa neitseellisten fosforivarojen käyttöä.

Liian kapea tulkinta ohjaisi investointeja ja raaka-ainevirtoja pois toimivista ravinteiden kierrätysratkaisuista ja heikentäisi lieteperäisten ravinteiden palautumista hyötykäyttöön.

Jatkovalmistelusta

Direktiivin toisen toimeenpanovaiheen valmistelulla tulee olemaan huomattavasti nyt käsiteltävää esitystä suurempi vaikutus puhdistamolietteen käsittelyyn, laatuun ja käyttöön.

Tällä hetkellä ei ole riittävän selvää, millaisia investointeja tulevat vaatimukset edellyttävät jätevedenpuhdistamoilta ja puhdistamolietteen käsittelyltä. Jatkovalmistelussa tulee erityisesti arvioida vaatimusten toteuttamiskelpoisuutta ja kustannusvaikutuksia pienempien puhdistamojen ja lietteenkäsittelylaitosten näkökulmasta sekä varmistaa, että toiminnanharjoittajilla on riittävä ennakoitavuus ennen investointipäätösten tekemistä. SBB pitää tärkeänä, että kierrätyslannoitevalmistajat ja biokaasualan toimijat osallistetaan jatkovalmisteluun.

Jatkovalmistelussa tulee vahvistaa haitallisten aineiden lähdeohjausta, arvioida mikroepäpuhtauksien poistamisen vaikutukset kaikkiin syntyviin raaka-ainevirtoihin, turvata puhdistamolietteen ja lietepohjaisten kierrätysravinteiden laatu ja käyttömahdollisuudet, hyväksyä lieteperäisten lannoite- ja maanparannusvalmisteiden sisältämä fosfori osaksi fosforin kierrätystavoitteita sekä varmistaa, että kustannukset kohdennetaan saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti.

Lisätiedot: Olivia Korkeela, Ravinnekierrätyksen asiantuntija, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry

